

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת נשא תשפ"א

להשראת השכינה בישראל, כי כאשר הקב"ה נמצא אתנו אנו זוכים לשמירה עליונה וכדכתיב (תהלים כ"ג, ד) "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי". והנה בגמ' בקידושין (ע"ב) מבואר שהשכינה הק' נמצאת בקרבנו רק כאשר אין הפסולים מתערבים בתוכינו, ובעוה"ר ראשי השלטון העלו כאן לארץ הקודש רבבות גויים [ומהם גם מכת הפלאשמורה הנוצרית מחבש האדוקים בדת הנצרות ה"נ], והם קוראים להם 'גרים' ומבוללים אותם בתוך עם ה', וגורמים בכך לסילוק השכינה מישראל, וראוי לנו להשמיע קול מחאה ולהשבית בכך מידת הדין וסילוק השכינה מישראל ה"י.

ההטבה והחסד לכל עם ישראל בכלי הרשע

"והשביע הכהן את האשה בשבעת האלה ואמר הכהן לאשה יתן ה' אותך לאלה ולשבעה בתוך עמך בתת ה' את ירכך נפלת ואת בטנך צבה", (ה, כ"א).

יש לתמוה מדוע השבעת האשה נעשית על ידי הכהן, והלא הכהנים הם ממידת החסד וכמבואר בזה"ק (ח"ג קנ"א), וכל תפקידם של הכהנים הוא להשבית את מידת הדין ולרצות את הקב"ה, וא"כ כאן שעוסקים בעונש החטא, לכאורה אין הדבר שייך כלל לתפקיד הכהנים שיסודם ממידת החסד.

אמנם נראה דאדרבה, מכאן יש ללמוד דזהו חסד גדול לישראל להשבית מתוכם את הרשעים, שהלא בשעה שאין אנו משביתים הרשעים מתוכינו, גורם הדבר קלקול לכל בית ישראל ועלול להוציא חרון אף ה' על כל ישראל, ולכן דוקא מחמת מידת החסד של הכהנים ומתוקף תפקידם להשבית את מידת הדין ולרצות את הקב"ה, ראוי להם להתעסק בכלי הרע.

גודל השפעת האדם מסביבתו

"איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר לה", (ו, ב)

פירש"י, "למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה, לומר לך שכל הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין", ע"כ.

ותמיהו המפרשים מדוע דווקא הרואה אותה בקלקולה יזיר עצמו, והלא לכאורה מסברא היה נראה להפך, שמי שראה את הסוטה בקלקולה אינו צריך להפריש עצמו מהיין, שהרי כבר ראה כמה רע ומר להמרות את פי ה', ודווקא אנשים אחרים שלא ראו את התוצאה המרה הם יצטרכו לכאורה להפריש עצמם.

ונראה דכיון שראה את קלקול הסוטה, אע"פ שראה גם את סופה המר, מ"מ ראייתו לבד כבר גורמת לו קרירות ביראת שמים, מאחר שראה בעיניו את מציאות הדבר שאדם מישראל יכול להתקלקל ולבוא לדיוטא תחתונה

עצות וסגולות להינצל בעת מלחמה רח"ל

אמנם סגולה זו דאמירת מאה ברכות הוא דווקא כשאומרם לאט בכוונה ולא בהבלעה ובמרוצה, שהלא תכלית אמירת מאה ברכות הוא להביא ליראת שמים, וכמו שדרשו חז"ל (מנחות מג): על הפסוק (דברים י, י"ב) "זעתה ישראל מה ה' אלוקיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלוקיך, אל תקרי 'מה' אלא 'מאה', מכאן שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום", וזהו רק על ידי אמירת הברכות בכוונה מתוך יראה בהזכרת שם שמים, ולכן יש להיזהר ביותר לברך הברכות בכוונה בימים אלו.

ג] בשנות המלחמה היה מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל מעורר ביותר ליהרה בקריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום' בנחת עם פי' רש"י, אשר על זה אמרו חז"ל (ברכות ח' ע"ב) "כל המשלים פרשיותיו עם הציבור מאריכים לו ימיו ושנותיו", וכיון דהוי סגולה לאריכות ימים א"כ בוודאי נכלל בזה סגולה להינצל מאימת המוות במלחמה.

ד] והעיקר שכל אחד יקבל על עצמו עול תורה, ולהרבות בתפילה ובתחנונים, ולאחר כל תפילה יש לומר פרקי תהלים או אבינו מלכנו, לקרוע שערי שמים בתפילה ובתחנונים שהקב"ה יראה בעיני עמו ויחוס ויושיענו במהרה למען שמו.

סגולת ההודאה לקב"ה - ודברים על מצבינו בעת הזאת

"ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום", (ו, כ"ו).

בגמ' בברכות (כ' ע"ב) איתא: "אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים ולא יקח שחד והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך, אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה", ע"כ.

והיינו שכיון שישראל מוסיפים חומרא יותר ממה שמחויבים מעיקר הדין, ומדקדקים לברך ברכת המזון אפילו אם לא אכלו כדי שביעה, לכן נושא ה' פניו לישראל.

וצריך ביאור מדוע נקטו בגמ' דוקא חומרא זו דמדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה, והרי ישנם עוד הרבה חומרות השייכים לשאר דיני התורה, ומה מיוחד דווקא בחומרא זו במ"ע דברכת המזון שבעבורה זוכים ישראל שהקב"ה ישא פניהם.

ונראה דאין כוונת הגמ' מחמת ה'חומרא' בקיום מצוה, אלא הכוונה דכיון שאנחנו מודים לקב"ה אפילו על הטבה מועטת דכזית ולא רק על שיעור כדי שביעה ממש, הדבר מעורר עלינו רחמי שמים לזכות לברכת נשיאת פנים מהקב"ה, כי ככל שאנחנו מוסיפים להודות לקב"ה, כן מתעורר ביותר רצון הקב"ה להשפיע עלינו טובה וברכה כדי שנמשיך לברך שם ה' על ההטבות הנוספות שנקבל.

וזהו לימוד גדול לזמנינו שבני ישמעאל משליכים אלפי טילים לארץ הקודש, ועפ"י דרך הטבע היו מאות בני אדם יכולים למות או להיפגע, אבל הקב"ה שומר עלינו, וחובתינו להודות לקב"ה ולהכיר בגודל רחמי וחסדיו, ועי"ז נזכה שהקב"ה ימשיך להשפיע עלינו עוד ניסים, כי כפי מה שאנו מודים לקב"ה כן מוסיף הקב"ה לנהוג עמנו בנשיאת פנים ובמידת הרחמים.

ובאמת גם החופשיים או אומות העולם מכירים בגודל הנס שכ"כ הרבה טילים נופלים בשטחים פתוחים, אלא שהם תולים הנס במקרה ולא ביד ה', ולכן עיקר חובתינו בימים אלו אינו רק לפרסם שזכינו לניסים, אלא להוסיף שזכינו ל'ניסים מיד ה', ולהכיר בהשגחתו הפרטית של הקב"ה על ישראל ששומר עלינו בשמירה יתרה.

וזהו יסוד גדול לאו דוקא בעת צרה, שהלא עפ"י דרך הטבע נמצאים אנו תמיד בסכנה גדולה בארץ ישראל, שהרי אנחנו מוקפים במדינות בני ישמעאל וערב צמאי דם ושונאי ישראל, וזקוקים אנו תמיד לניסים ממש כדי להינצל מידם, ולכן מחויבים אנו תמיד להודות לקב"ה 'על ניסוך שבכל יום עמנו' בכל עת ובכל רגע ובכל שעה, ועי"ז נזכה לשמירה עליונה מהקב"ה.

עוד מקום איתנו לעורר, דבעת הזאת צריכים אנו להרבות בפעולות הגורמים

נדבת הגאון ר' ישראל לנדא שליט"א ראש ישיבת היכל יצחק, לעילוי נשמת אביו הגאון רבי קלמן בן רבי אליעזר נתן הלוי לנדא זצ"ל מרן רבינו שליט"א אשר למד יחד עם הגאון ר' קלמן זצ"ל בישיבת חברון, קונן עליו לאחר הסתלקותו באומרו: "היה מפקיר עצמו לפני הישיבה בחברון להשיב לכל אחד על שאלותיו, וזכה שנתקיים בו מה שאמרו חז"ל (עירובין נ"ד ע"א) "מא דכתיב ומדבר מתנה אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תלמודו מקיים בידו"

זו, וכבר אינו דומה למי שלא ראה כלל את קלקול הסוטה, ולכן צריך הוא לעשות גדרים וסייגים ולהפריש עצמו מהיין.

וכענין זה דקדק מרן הגרי"ז זצ"ל ממה שנאמר בפרשת ניצבים (דברים כ"ט, טז-יז) "ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם עץ ואבן כסף וזהב אשר עמיהם, פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט, ופירש"י שם: "ותראו את שקוציהם על שם שהם מאוסים כשקצים, גלוליהם שמוסרחים ומאוסין כגלל, פן יש בכם לפיכך אני צריך להשביעכם", ואמר מרן זצ"ל דמבואר כאן שאע"פ שהם ראו את 'שקוציהם' והיינו שהסתכלו על העבודה זרה במיאוס ובשיקוץ כשקצים וכגללים, מ"מ עדיין היה צורך להזהירם בשבועה שהם לא ייסחפו אחר העבודה זרה שראו בעיניהם, כי ראיית דבר אסור גורמת קלקול לאדם אפילו אם הוא יודע בשכלו שהדבר מאוס ומשוקץ.

[ושמעתי מהרה"ג ר' אהרן רבינוביץ זצ"ל ששמע מפי הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל בעל ה"אור שמח", לפרש מה שנאמר בתורה (דברים י"ז, ז) "יד העדים תהיה בו בראשונה ויד כל העם באחרונה ובערת הרע מקרבך", ש"ובערת הרע מקרבך" הכוונה לעדים, כי מאחר שהם ראו עבירה נתקרו אצלם חומר האיסור, ולכן אמרה תורה יד העדים תהיה בו בראשונה, כי על ידי שישתתפו הם בפועל בעונש החוטא, יתבער מקרבם הקרירות שנשתרש בליבם].

וזהו לימוד לדורינו שהדור פרוץ רח"ל, והרי אנו חיים בזמננו במצב כעין "הרואה סוטה בקלקולה" שבהכרח הדבר משפיע קרירות עלינו, **וכדי להישמר מהקלקול צריכים אנו להוסיף גדרים וסייגים אף מהדברים המותרים, ולא רק לקיים דיני השו"ע בלבד,** ובזה נזכה להינצל מהטומאה המשתוללת היום ברחוב.

הקב"ה תובע גם מהפושעים שהיה להם להיות צדיקים גמורים

"והביא האיש את אשתו אל הכהן והביא את קרבנה עליה עשירת האיפה קמח שערים לא יצוק עליו שמן ולא יתן עליו לבונה", (ה, ט"ו)

פירש"י, "קמח שעורים ולא חטים, היא עשתה מעשה בהמה וקרבנה מאכל בהמה. ולא יתן עליו לבונה שהאמהות נקראות לבונה, שנאמר אל גבעת הלבונה (שה"ש ד, 1), והיא פרשה מדרכיהן".

ומבואר כאן דבר נפלא, שאע"פ שהיא הגיעה למצב שפל מאוד עד שעשתה מעשה בהמה וירדה ממדרגת אדם, ולכן היא מביאה קרבן שעורים שהוא מאכל בהמה, מ"מ עדיין תובעים אותה שהיה לה לדבוק בדרכי האמהות ולא לפרוש מדרכם, ולכן איננה מביאה לבונה כיון שפירשה מדרכי האמהות הנקראות לבונה, ויש ללמוד מזה יסוד גדול, שאפילו מפושעי ישראל תובע הקב"ה מדרגות גבוהות שהיה להם להיות צדיקים גמורים ולדבוק בדרכיהם של האמהות ממש, ואין הקב"ה תובע מפושעים רק לפי מדרגתם הפחותה, אלא הוא תובע אותם על הכל, שהיו צריכים למלאות את תפקידם בעולם ולהתעלות במעלה עליונה ולדבוק בדרך האבות והאמהות הקדושים.

וכעני"ז כתב הרמב"ם באיגרת תימן (סוף אות י"א, עמ' ל"א במהדורת קאפח) והוכיח כן מירבעם בן נבט שאע"פ שהחטיא את ישראל בעבודה זרה, מ"מ נענש על ביטול עשיית הסוכה (עי' מלכים א' י"ב, ל-ל"ג), והוכיח מזה הרמב"ם ז"ל "כי זו תורה שלא ישתחרר ממנה אדם מבני יעקב לעולם לא הוא ולא זרעו ולא זרע זרעו, ירצה או לא ירצה, אלא הוא נענש על מה שמבטל מצוותיה או עובר על אזהרותיה, ואל יחשוב אדם כי בעברו על החמורות אינו נענש על הקלות ויתפרק בהם", ע"כ.

סוד שיח על מצבינו בעת הזאת בעת ביקור כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א בבית מרן שליט"א

מרן רבינו שליט"א: הצרה היא שישנם כאלו שאעפ"כ עדיין מאמינים בכוח המדינה...

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: אצלינו בתולדות אהרן לא יודעים מדברים כאלו ח"ו.

מרן רבינו שליט"א: רבי יוחנן ביקש "ייתי ולא יחמיניה" ולא רצה לחיות בתקופת חבלי משיח, וביארו המפרשים דלא היה זה מחמת הצרות הגשמיות, שהרי עשר ילדיו שהיו לו נפטרו בחייו, אלא שלא היה מסוגל לסבול את צער חילול ה' הנורא בתקופת חבלי משיח.

מרן רבינו שליט"א: אם היה באפשר היינו צריכים לכנוס את כל בית ישראל יחד לעצרת תפילה והתעוררות, וכדכתיב "לך כנוס את כל היהודים", אמנם בעוה"ר מחמת המחלוקות השונות בישראל קשה לכנס את כל בית ישראל.

ובאמת אם היו מתכנסים כולם כאחד היה בזה לבד ישועה בפנ"ע, כי עצם האחדות מעוררת רחמים על ישראל מצד עצמם - גם ללא התפילות והתחנונים, וכבר אמרו חז"ל (ערויות פ"ח מ"ז) "אין אליהו הנביא אלא לעשות שלום".

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: בתו"כ (פרשת בחוקותי) איתא על הפסוק (ויקרא כ"ו, ה) "נתתי שלום בארץ", "אם אין שלום אין כלום, שהשלום שקול כנגד הכל", וזהו גם פרשת השבוע ידן "וישם לך שלום".

מרן רבינו שליט"א: "אין לך כלי מחזיק ברכה אלא השלום".

מרן רבינו שליט"א: הרבי הוא נשיא בישראל, ועליכם מוטלת המלאכה הגדולה להמתיק הדינים.

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: בגמ' במכות (י' ע"א) איתא "מאי דכתיב עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים, מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה שערי ירושלים שהיו עוסקים בתורה", וזהו תקוותינו בעת הזאת להינצל בזכות התורה.

מרן רבינו שליט"א: צריכים תורה לשמה מתוך יראת שמים כדי לזכות לתורה מגא ומצלא, (עי' שיטמ"ק כתובות ע"ז ע"ב בשם הריטב"א).

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: בגמ' בשבת (ק"ט ע"ב) איתא "אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן וכו', שאינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא", וא"כ בעת הזאת יש לנו להתפלל "עשה למען תינוקות של בית רבן", והיינו בזכות תינוקות של בית רבן הלומדים תורה בקדושה ובטהרה.

מרן רבינו שליט"א: לאחר שהקב"ה שולח מכה כזאת, צריך לראות שיהיה 'רעש' אצלינו, כי זהו תכלית הצרות לעורר אצלינו רעש ופחד מהקב"ה כדי שנתעורר לתשובה, "קול ה' ככח קול ה' בהדר קול ה' שובר ארזים". וח"ו אם אין מתעוררים הרי על זה כתיב דברים נוראים "ואם תלכו עמי קרי וגו' אף אני אלך עמכם" וגו'. וזכורני שלפני המלחמה אם יהודי אחד היה נהרג בדרך אסון רח"ל, כולם רעדו על שיהודי אחד נהרג, והלכו לפשפש במעשים והבינו שזהו קריאה מהקב"ה. ופעם היו מגידים שהיו מסתובבים מעיקר לעיר ומעוררים, והיום אין לנו דבר זה, וכולנו בסכנה גדולה, וצריכים אנו לעורר רחמי שמים להמתיק הדינים.

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: על ידי תשובה מאהבה העוונות ייפכו לזכויות, ויתקיים בנו הפסוק "וכיפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל עדת ישראל".

מרן רבינו שליט"א: בעשרה הרוגי מלכות מצאנו ששלחו את רבי ישמעאל בן אלישע שישאל מאחורי הפרגוד אם זהו "גזירה" מהשמים או שאפשר לבטלה ע"י תשובה, ומקווים אנחנו שהמצב עכשיו אינו בגדר גזירה, ואפשר לבטלו על ידי תשובה.

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: צריכים אנו לעורר רחמי שמים דאפילו אם הוא גזירה מ"מ "גזירה עבידא דבטלה".

מרן רבינו שליט"א: בשעת הקמת המדינה אמר החזו"א על המדינה ד"גזירה עבידא דבטלה", והשיב מרן הגרי"ז דאמנם עבידא דבטלה, אבל עד שתבטל הגזירה יסבלו הרבה, ועלינו לעורר הרבה רחמי שמים.

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: כלל ישראל אינם יכולים כבר להחזיק מעמד בצרות והייסורים, כשל כוח הסבל.

מרן רבינו שליט"א: צריכים אנו גם לראות את חסד ה' בתוך התקופה הקשה הזאת, שהלא בני ישמעאל השליכו אלפי טילים, ועפ"י דרך הטבע היה צריך להיות מאות הרוגים ה", אבל הקב"ה שומר עלינו ורבים מהם נופלים בשטחים פתוחים, וכל זה מחסדי ה', ומוטלת עלינו החובה להודות לקב"ה. ובעוה"ר ראי השלטון תולים הדבר ב"בחורים שלנו".

מרן רבינו שליט"א: הבוטח בה' חסד יסובבנו. זהו ההצלה שלנו בעת הזאת להתחזק במידת הביטחון, וכפי מידת הביטחון כן זוכים לישועה. בעוה"ר היום יש כאלו הבוטחים בממשלה ומסיחים דעתם מישועת ה'. ומשיח צדקינו אינו יכול לבוא אלא כאשר נדע שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

כ"ק האדמו"ר מתו"א שליט"א: היום אין להם מדינה.. הם מנסים להעמיד ממשלה אך אין עולה הדבר בידם.

נדבת ידידנו עוז הרה"ח ר' אהרן סאמעט שליט"א ממקורבי מרן רבינו שליט"א לרגל הולדת הנכד בן בכור לבנו ידידנו הרה"ח ר' מנחם מענדל סאמעט שליט"א יה"ר שיזכה לרווח ממנו רוב נחת דקדושה יחד עם כל יוצ"ח